

СІМЕЙНІ ПРАВИЛА ТА РОЛІ

Ольга ОБУХОВА

к.б.н., доцент кафедри фізіології
і патофізіології з курсом
медичної біології ННМІ СумДУ

ПЛАН

Вступ

1. Сімейні правила

2. Ролі в сім'ї

3. Рольова поведінка в шлюбі з врахуванням конгруентності

Висновки

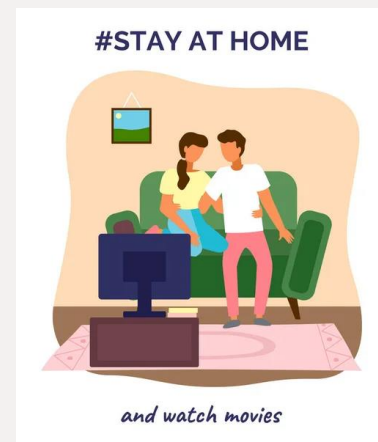
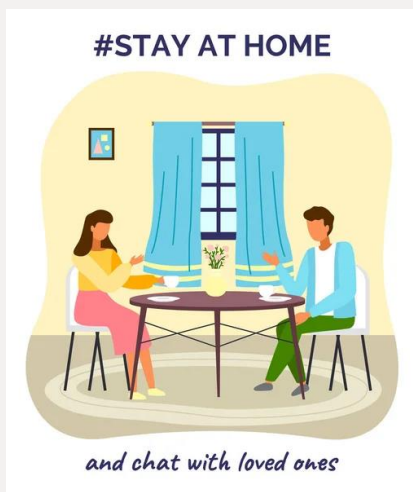
ВСТУП

Сім'я вважається важливим аспектом життя багатьох людей і виступає важливим чинником формування особистості та соціальних навичок. Успішна функціонування сім'ї залежить від встановлення чітких правил та визначення ролей всередині неї. Це забезпечує стабільність, підтримку та розвиток всіх членів сім'ї.

СІМЕЙНІ ПРАВИЛА

- Сімейні правила - сукупність підстав і вимог, на яких будується життя сім'ї. Відсутність правил і норм призводить до хаосу в сімейній системі. Нечіткість правил і норм може сприяти зростанню тривоги у членів сім'ї, гальмувати розвиток, як всієї сімейної системи, так і окремих її членів. Правила дозволяють членам сім'ї орієнтуватися в реальності і надають стійкість сім'ї в цілому завдяки тому, що кожен знає свої права і обов'язки.

ВИДИ СІМЕЙНИХ ПРАВИЛ:

1. **Явні** - проявляються в родині відкрито і проголошені явно (наприклад: стукай в зачинені двері; ніколи не підвищуй голосу; батьки встановлюють час, коли маленьким дітям потрібно йти спати).
2. **Приховані** - відомі членам сім'ї, але відкрито не проголошені (наприклад: тема алкоголізму матері заборонена; не говори ні про що сексуальне, це засмутить маму; якщо є проблеми, краще поговори з батьком тощо).
3. **Неусвідомлювані**. Багато правил не усвідомлюється членами сім'ї. Просто вони здійснюються певним чином, навіть не замислюючись, що можна вчинити інакше. Ці правила можна виявити, спостерігаючи за реальною поведінкою членів сім'ї, за тим, як вони, наприклад: приймають рішення; що-небудь обговорюють. (Наприклад: 1) якщо відпочиває батько, всі поводять себе дуже тихо; якщо мати -можна пошуміти; 2) останнє слово в суперечці, в обговоренні - за батьком).

СІМЕЙНІ ПРАВИЛА:

Взаємне повага: У сім'ї повинна бути атмосфера взаємної поваги та підтримки. Кожен член має право на власну думку і відчуття, які повинні бути поважно прийняті іншими.

Чесність і відкритість: Члени сім'ї повинні відчувати можливість відкрито розмовляти про свої проблеми і бажання, щоб *уникнути* конфліктів та непорозумінь.

Розподіл обов'язків: Кожен член сім'ї має свої обов'язки та відповідальності. Це допомагає у підтриманні порядку та забезпеченні ефективного функціонування сім'ї.

Спільні інтереси: Важливо визначити спільні інтереси та забезпечити час для їхнього спільного витрачання. Це сприяє утриманню тісних стосунків між членами сім'ї.

Сприяння самостійності: Сім'я повинна підтримувати розвиток самостійності у своїх членів, допомагаючи їм вирішувати проблеми та приймати важливі рішення.

СІМЕЙНІ РОЛІ

- **Сімейні ролі** - розуміються як цілі, переконання, почуття, цінності, дії, які очікуються або приписуються людині, яка займає певне місце в сімейній системі.

Батьки: Вони є лідерами та підтримкою для дітей, відповідають за виховання та навчання, а також за створення емоційної стабільності в сім'ї.

Діти: Мають відповідальність слухати та виконувати вказівки батьків, але також розвивати свою самостійність і взаємодіяти з іншими членами сім'ї.

Старші родичі: Можуть виступати як наставники та приклади для інших членів сім'ї, допомагаючи їм зрозуміти та пройти через різні етапи життя.

Домогосподарі: Відповідають за побутові питання та організацію життя вдома.

РОЛЬОВА ПОВЕДІНКА В ШЛЮБІ З ВРАХУВАННЯМ КОНГРУЕНТНОСТІ

- 1. **Партнер**, орієнтований на рівноправність: Очікує рівних прав і рівних обов'язків.
- 2. **Романтичний партнер**: Очікує душевного згоди, хоче створити міцні узи любові, істотне значення для нього мають сентиментальні символи: він відчуває себе обдуреним, коли партнер відмовляється грати з ним в ці романтичні гри.
- 3. **«Батьківський» партнер**: Із задоволенням піклується про інше, виховує його, тоді як це інший займає «дитячу» позицію.
- 4. **«Дитячий» партнер**: Привносить в шлюб деяку спонтанність, безпосередність і радість, але одночасно набуває владу над іншим своїм «дитячим» способом на метакомплементарном рівні, тобто шляхом прояви слабкості і безпорадності.
- 5. **Раціональний партнер**: Стежить за проявом емоцій, точно дотримується права і обов'язки; він відповідальний і тверезий в оцінках. Добре пристосовується до життя, незважаючи на те, що партнер не поводитьсь таким же чином. Може помилятися щодо переживань свого партнера.
- 6. **Товариський партнер**: Хочє бути товаришем і шукає для себе такого ж супутника, з яким міг би розділити повсякденні турботи, прожити життя. Чи не претендує на романтичну любов і приймає звичайні тяготи сімейного життя як неминучі обов'язки.
- 7. **Незалежний партнер**: Зберігає в шлюбі певну дистанцію по відношенню до свого партнера. Прагне уникнути зайвої інтимності у відносинах і хоче, щоб партнер ставився з повагою до цих його вимогам.

ОСНОВНІ ВИДИ СІМЕЙНИХ РОЛЕЙ В ПОДРУЖНІХ СТОСУНКАХ: (К. КІРКПАТРІК-АМЕР. СОЦІОЛОГ)

1. **Традиційні ролі** припускають з боку дружини народження і виховання дітей, створення і підтримання домашнього вогнища, побутове обслуговування сім'ї, віддане підпорядкування власних інтересів інтересам чоловіка як глави сім'ї, пристосованість до залежності і терпимість до обмеження сфери діяльності. З боку чоловіка для збереження гармонії сімейних відносин в цьому випадку необхідні (строго послідовно): відданість матері своїх дітей, економічна безпека і захист сім'ї, підтримка сімейної влади і контролю, прийняття основних рішень.
2. **Товариська роль** вимагає від дружини збереження зовнішньої привабливості, забезпечення моральної підтримки і сексуального задоволення, підтримки корисних для чоловіка соціальних контактів, забезпечення цікавого спілкування, різноманітності життя і усунення нудьги. Роль чоловіка передбачає захоплення дружиною і лицарське ставлення до неї, у відповідь романтичну любов і ніжність, забезпечення її засобами для нарядів, розваг, проведення дозвілля з дружиною.
3. **Ролі партнерів** вимагають як від чоловіка, так і від дружини певного економічного вкладу в сімейний бюджет, спільної відповідальності за дітей, участі в домашній роботі та розподілу правової відповідальності. Від чоловіка необхідно ще і прийняття рівного статусу (положення) дружини та згоди з її рівною участю в прийнятті будь-яких рішень. Від дружини - готовність до відмови чоловіка від лицарства (подружжя рівні), рівної відповідальності за підтримання статусу сім'ї, а в разі розлучення і відсутності дітей - відмова від матеріальної допомоги.

ВИСНОВКИ

- В цілому, сімейні правила та ролі грають ключову роль у формуванні здорового та стабільного середовища для росту та розвитку кожного члена сім'ї. Їх визначення та виконання сприяють зміцненню зв'язків та забезпеченню гармонійного функціонування сімейної системи.
- 1. Встановлення Чітких Правил:** Чіткі та зрозумілі сімейні правила є основою для стабільності та порядку. Вони надають керівництво у вирішенні конфліктів, сприяють взаєморозумінню та відповідальності.
 - 2. Розподіл Ролей:** Кожен член сім'ї має свою роль, і взаємодія між ролями є основою ефективного співжиття. Батьки, діти та старші родичі мають свої функції, що сприяє розвитку і гармонії в сімейному оточенні.
 - 3. Емоційна Підтримка:** Емоційна підтримка є ключем до психічного здоров'я сім'ї. Спільна рада та підтримка важливі в труднощах, а вислуховування почуттів кожного члена сім'ї сприяє гармонії відносин.
 - 4. Ефективне Розв'язання Конфліктів:** Здатність вирішувати конфлікти конструктивно є важливою навичкою для сімейного благополуччя. Відкрита комунікація, взаєморозуміння та пошук компромісів допомагають уникнути розділення та конфліктів.
 - 5. Гнучкість та Адаптабельність:** Здатність сім'ї адаптуватися до змін є важливою для її стійкості. Гнучкість дозволяє сім'ї ефективно реагувати на нові обставини та подолувати труднощі.